

ISSN 1584-4404

Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca Series *Humanistica*

humanistica.ro

Recenzie:

Gabriel Weston, *Alive: An Alternative Anatomy*, Jonathan Cape, 2025, 304 p., ISBN: 978-1787330610

Andreea-Cristine Palaga

How to cite this article:

Palaga, Andreea-Cristine (2025) *Gabriel Weston, Alive: An Alternative Anatomy, Jonathan Cape, 2025, 304 p., ISBN: 978-1787330610*, Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca, Series Humanistica, Vol. 23, pp. 208–211. DOI: 10.5281/zenodo.17655222

© 2025: The Publishing House of the Romanian Academy.
Humanistica Yearbook is published online since 2003.
Submit your article to Humanistica Yearbook: secretariat.dcsu@acad-cj.ro

Cât despre extinsul studiu postfațator al Teodorei Dumitru (177 de pagini din totalul de 306 pagini ale volumului), acesta introduce în dezbateră literară românească un concept deosebit de interesant: *neurohtonizarea* sau „neutralizarea etnică”. Este un concept cheie la care autoarea a ajuns coroborând datele din acele proze ale lui Sebastian care nu ating în mod direct și explicit tema iudaității cu informațiile oferite de unele fragmente inedite din jurnalul său francez: „Neurohtonizarea este activă, de altfel, în toate prozele lui Sebastian de până în 1934, când publică *De două mii de ani...*, și arată că tema evreității nu i-a fost niciodată indiferentă autorului; dar e sensibilă și în proza lui de după 1934 și chiar în teatru. În studiul de față m-am limitat totuși la investigarea modului în care acționează această soluție în literatura primului Sebastian, a operelor concepute între 1929 și 1933–1934, cărora jurnalul francez le este într-o mai mare sau mai mică măsură martor și companion” (Teodora Dumitru, p. 77).

Avem în față un volum extraordinar de captivant, ce aduce detalii foarte interesante ce explică și completează anumite imagini pe care cei familiarizați cu opera lui Mihail Sebastian le aveau deja. *Jurnalul francez* este o operă de artă și trebuie tratată ca atare. Fotografiiile paginilor caietului, realizate de Mihael Manguilea, vin să reafirme acest lucru. O confirmă și *Cuvântul înainte* excelent semnat de profesorul Moshe Idel, de la Universitatea Ebraică din Ierusalim.

Mihail Sebastian, cel care chiar de la primul său articol a făcut să curgă râuri de cerneală, mai are, încă, un cuvânt de spus. Publicarea acestui jurnal o dovedește cu prisosință.

Mihaela Gligor⁶

Gabriel Weston, *Alive: An Alternative Anatomy*, Jonathan Cape, 2025, 304 p., ISBN: 978-1787330610

Cartea *Alive: An Alternative Anatomy* a chirurgului și scriitoarei britanice Gabriel Weston (2025)⁷ este o intervenție binevenită în câmpul epistemologiei medicale critice. Volumul se construiește ca un act radical de resemantizare a corpului uman din interiorul discursului biomedical, meritând o lectură atentă din partea sociologilor și antropologilor medicali deoarece constituie o formă rară de reflexivitate a medicinei asupra propriilor mecanisme de cunoaștere și excludere. Lucrarea este înrudită cu demersul auto-etnografic și fenomenologic din lucrări precum *Body in Pain* (Scarry, 1985) sau *The Wounded Storyteller* (Frank, 1995), în care corpul bolnav nu este doar obiectul medicinei, ci naratorul unei povești ce conține adevăruri epistemice ireductibile la știința pozitivistă. Autoarea își propune să regândească anatomia umană dincolo de logica disecției, propunând o cartografiere narativă și afectivă a corpului, ce transcende granițele dintre soma și psyche, între obiectul medical și subiectul trăirii.

Weston ne amintește că, dincolo de aspectele biologice constitutive, corpul uman reprezintă și un teren subiectiv complet oculat sub masca rigorii științifice ce obiectivează experiența patologică. Procesele societale de medicalizare au fragmentat corpul în părți, simptome și măsurători, ștergându-i ancorarea socială și depozându-l de subiectivitate (Lock și Scheper-Hughes, 1987). Din poziția unui chirurg format în paradigma biomedicală, autoarea recunoaște valoarea științei medicale, dar denunță totodată felul în care aceasta „îngheață” corpul într-un registru exclusiv funcțional, neglijând dimensiunile afective, sociale și simbolice ale trupului: „Mă gândesc la cuvântul grecesc «skeleton», care înseamnă «uscăt» și descrie perfect modul deshidratat, lipsit de viață în care suntem instruiți, ca medici, să gândim nu doar despre oase, ci despre întregul corp” (Weston, 2025:21). Boala nu este trăită niciodată ca un eveniment pur biologic, ci ca o ruptură în continuitatea unei vieți, înnoată cu identitatea, relațiile, istoria personală și așteptările pacientului.

⁶ Department of Socio-Human Research, “George Barițiu” History Institute of the Romanian Academy, Cluj-Napoca; ORCID: 0000-0003-1264-5503.

⁷ Realizatoare de emisiuni medicale pentru BBC. A devenit cunoscută în 2009 prin cartea ei *Direct Red: A Surgeon’s Story*, finalistă la Costa Book Awards, în care a documentat experiențele ei de femeie într-un mediu chirurgical dominat de bărbați.

Cartea reflectă o preocupare antropologică centrală: cum putem să recuperăm corpul ca subiect și agent al propriei povestiri în fața unui sistem medical care tinde să îl transforme în simplu obiect? Modul în care volumul este organizat în capitole pare să invite la o lecție clasică de anatomie medicală, în care cadavrul uman (capitolul introductiv *Death*) este disecat și analizat la nivel morfologic și funcțional, secțiune cu secțiune, începând cu scheletul (capitolul *Bone*) și continuând cu toate celelelalte organe (*Genitals, Gut, Womb, Lungs, Skin, Breast, Kidney, Brain, Liver and Heart*). Ultimul capitol, intitulat *Alive*, explorează momentul intens al donării de organe, văzut din interiorul sălii de operație. Autoarea reflectează asupra modului în care, odată cu moartea, o persoană întreagă este reconfigurată într-un „corp donator”, util altora: „Pe vremea asta, ieri, trupul mort de pe masă era un om întreg (...); acesta a trecut de la frate la pieton lovit de camion, de la prieten la pacient, de la fiu la donator” (Weston, 2025:285). Această succesiune evidențiază nu doar brutalitatea accidentului, ci și metamorfoza postumă prin care medicina transformă pierderea individuală într-un gest salvator colectiv.

Cuprinsul este însă înșelător, întrucât autoarea nu urmează discursul standardizat al fișelor medicale sau al ghidurilor clinice, ci recuperează din singularitatea fiecărui caz și a fiecărei trăiri personale a chirurgului socializat să privească corpul ca pe o mașinărie. Suplimentar, Weston își propune să contrazică două tipuri de narațiuni cimentate în practica chirurgicală: etapizarea progresivă a formării medicale, pe de o parte și ideea unei autorități clinice capabilă de o detașare perfectă, pe de altă parte. Ordinea convențională a formării medicale, ce începe cu studiul teoretic al manualelor de anatomie, continuând cu disecția, apoi cu stagiile clinice, urmate de specializare și asumarea unui rol de autoritate este contestată prin fragmentarea narațiunii autobiografice. Weston nu oferă o poveste liniară a devenirii chirurgicale, ci o constelație de episoade tematice, într-o ordine care nu urmează o maturizare sigură și cumulativă, ci un proces discontinuu, cu rupturi, ezitări și momente de vulnerabilitate. De asemenea, ideea autorității clinice coerente este deconstruită prin expunerea fisurilor din interiorul poziției medicale: Weston nu își ascunde nesiguranțele sau contradicțiile, ci le face vizibile tocmai pentru a arăta că autoritatea profesională nu este un dat, ci o construcție fragilă, uneori defensivă, mereu negociată între a ști, a decide și a simți: „Am privilegiul de a putea oscila între perspective: pacienta este o femeie, pacienta este un țesut” (Weston, 2025:33). Această subminare deliberată a narațiunilor dominante despre chirurg (ca figură sigură, progresivă și imuabilă) face ca volumul să funcționeze nu doar ca o confesiune personală, ci ca o intervenție critică asupra discursului instituțional al medicinei.

Fără ostentație teoretică, poziția lui Weston se aliniează observațiilor lui Michel Foucault (1973) privind „privirea medicală”, o formă particulară de cunoaștere ce reduce corpul subiectiv al pacientului la un obiect al unei investigații și reparații de ordin medical, eliminând contextul biografic și experiența trăită a corpului. Acest tip de discurs cu privire la corp transformă identitatea pacientului într-un „caz” ce trebuie elucidat utilizând criteriile de diagnostic, antecedente heredo-colaterale și rezultate ale investigațiilor paraclinice. Weston ne arată cum în domeniul chirurgiei, privirea medicală produce o formă extremă de obiectivare a pacientului, tratând corpul ca un ansamblu de părți reparabile, iar subiectul este adesea redus la un o leziune localizată: „Cu cât învățăm mai multă medicină clinică, cu atât avea mai puțin sens pentru mine să privesc corpul ca pe un simplu mecanism. Prea des vedeam medici care ignorau sentimentele pacienților lor ” (Weston, 2025:8). Concepută tocmai ca o reacție la acest tip de conceptualizare reduționistă a corpului uman, „anatomia alternativă” propusă de autoare readuce în prim-plan fațetele și calitățile corpului trăit, recuperând subiectivitatea corpului dincolo de ceea ce este vizibil, măsurabil și tratabil. Această înțelegere se apropie de viziunea antropologică asupra corpului ca entitate plurivocă: corp biologic, dar și corp simțit, modelat social și încercat simbolic.

Devine pivotal să subliniem faptul că autoarea, chirurg O.R.L.⁸, a fost ea însăși formată în acord cu exigențele paradigmei biomedicale (raționalitate clinică, detașare clinică, corpul ca obiect procedural asupra căruia cunoașterea expertă intervine) și scrie din interiorul traumei epistemice pe care o produce. Autoarea scrie nu ca o observatoare externă, ci ca un „insider” care a fost format, modelat și tulburat de logica unei tradiții medicale care îi impune să taie, să repare, să decidă obiectiv,

⁸ Chirurgia este specialitatea medicală care se ocupă cu diagnosticul și tratamentul chirurgical al afecțiunilor urechii, nasului, gâtului, laringelui și structurilor înrudite ale capului și gâtului.

dar fără a recunoaște fragilitatea umană implicată în fiecare gest clinic. Tocmai de aceea, critica sa are o forță aparte: autoarea nu vine din afara sistemului, ci dintr-o intimitate trăită cu normele și ritualurile profesionale care definesc medicina contemporană. Weston nu respinge în bloc privirea medicală (recunoscând necesitatea acesteia în actul chirurgical), însă o expune în tensiunile ei interne, arătând cum distanțarea afectivă cerută de formarea profesională poate duce la desensibilizare, cinism sau chiar pierderea sensului etic al îngrijirii. Scrisul său e un gest de întoarcere reflexivă: își asumă postura de medic, dar și de martor la propriile procese de devenire profesională, oferind astfel perspectiva unui clinician care supune unui scrutin propriul mod de a vedea, atinge și înțelege corpul altuia. Astfel, aceasta reușește să transforme privirea medicală într-un spațiu de interogație morală și umană, nu doar de intervenție tehnică.

De asemenea, experiența autoarei cu propria boală cardiacă adaugă o dimensiune profundă narațiunii. În calitate de pacientă, Weston se confruntă direct cu fragilitatea corpului său, cu dependența de expertiza altora și cu acel tip de tăcere instituțională care însoțește adesea gesturile medicale. Boala nu mai este, pentru ea, un obiect de învățare sau intervenție, ci o realitate trăită în carne și oase. A fi pacientă, în cazul său, nu înseamnă doar a fi tratată, ci și a experimenta pe pielea proprie ceea ce a fost învățată să gestioneze de la distanță: vulnerabilitatea ființei vii în fața necunoscutului corporal. Medicina modernă promovează neutralitatea drept ideal profesional: o atitudine de detașare rațională și relațională, de obiectivitate și autocontrol, aspecte considerate esențiale pentru credibilitatea și autoritatea clinicianului. Însă această „neutralitate” este departe de a fi cu adevărat neutră, reflectând și reproducând norme de gen foarte precise, ancorate într-un model masculin de expertiză, control tehnic și suprimare a afectului. În această cheie, scrisul lui Weston în *Alive: An Alternative Anatomy* poate fi citit ca având o dimensiune implicit feminină, dezvăluind mecanismele subtile (și adesea naturalizate) prin care formarea profesională medicală presupune nu doar acumularea de cunoștințe, ci și o restructurare profundă a expresivității afective și corporale. Autoarea vorbește despre formarea chirurgului nu doar ca despre o disciplină tehnică, ci ca despre o reconfigurare a sensibilității: studentul trebuie să învețe să tacă, să-și controleze expresiile, să nu reacționeze „prea mult”, să-și stăpânească empatia în favoarea unei autorități „calme”, „raționale”, performate într-un registru profund androcentric: „Dacă (experiența clinică, n.n.) stârnea din când în când momente de inspirație artistică – o amintire a unui vers de poezie, a unui gând filozofic sau a unui fior estetic la vederea corpului gol pe masa de operație – pur și simplu le păstram pentru mine, subminându-mi vechea identitate prin voința unui aspirant la postura de om de știință” (Weston, 2025:8).

Mai mult decât atât, Weston abordează explicit modul în care anatomia feminină (în special uterul și sânii) devine un teren de proiecții ideologice și de intervenție simbolică. Ea arată cum aceste organe sunt percepute, tratate și denumite în mod diferit față de alte părți ale corpului, în ciuda pretenției de obiectivitate anatomică. Uterul este adesea redus la funcția sa reproductivă și la potențialul său patologic. Sânii, la rândul lor, sunt suprasaturați de semnificații culturale (sexuale, materne, identitare). Autoarea scrie despre chirurgie într-un mod care perturbă auto-reprezentarea ei ca simplă tehnică neutră. Aceasta refuză să „șteargă” uterul și sânii în numele unei anatomii standardizate și, în schimb, le inserează înapoi în poveste: ca organe profund politizate, ca zone de tensiune între identitate, afect și autoritate clinică. Scrisul ei, marcat de o atenție simultan afectivă și analitică, reumanizează ceea ce medicina tinde să dezafecteze, și deschide un spațiu rar pentru reflecția etică asupra modului în care genul modelează atât formarea profesională, cât și modul în care este perceput și tratat corpul pacientei.

Deși lipsită de un aparat teoretic explicit, cartea este bogată în intuiții antropologice, iar punctul său forte constă în capacitatea de a întrupa narativ ceea ce studiile critice ale medicinei numesc *embodiment*: modul în care experiența umană este trăită, percepută și înțeleasă prin corp, nu ca un simplu „obiect” biologic, ci ca „subiect viu”, prin care lumea este cunoscută, simțită și negociată (Csordas, 1990). Anatomia lui Weston este, în acest sens, una „încarnată”, nu abstractă; este o cartografie afectivă, care adună în sine urmele memoriei și ale identității. Totuși, pentru un cititor academic, cartea poate părea ezitantă în ceea ce privește articularea politică a corporalității. Weston critică distanța afectivă și ierarhiile de putere din medicina instituțională, dar rămâne, în ultimă instanță, atașată unei forme de umanism moral, fără a merge până la demascarea cadrului capitalist și colonial în care medicina occidentală funcționează. Lipsesc, de exemplu, reflecțiile asupra

rasializării corpului medicalizat (Wailoo, 2001), asupra biopoliticilor genului (Martin, 1987) sau asupra globalizării inegalitare a sănătății (Farmer, 2003).

Cu toate acestea, cartea este o contribuție remarcabilă la reconectarea medicinei cu umanitatea sa pierdută. Într-o epocă a medicinei algoritmice și a intervențiilor chirurgicale robotizate, Weston ne reamintește că „a cunoaște” corpul înseamnă, în egală măsură, a-l simți, a-l povesti și a-l locui. *Alive: An Alternative Anatomy* este deci o pledoarie pentru o medicină mai umană, care să depășească limitele biomedicale și să recunoască că trupul este un „loc al poveștilor” ce nu poate fi redus la date anatomo-fiziologice, diagnostice și proceduri. În concluzie, această carte este o critică lucidă și bine argumentată a modelului socializării medicale prin fragmentarea corpului și tratarea acestuia ca pe un obiect procedural care se „dezvăluie” privirii medicale. Vocea lui Weston reamintește că centrul medicinei ar trebui să rămână subiectivitatea pacientului, volumul devenind astfel un posibil instrument pedagogic pentru formarea viitoarelor generații de medici. Rămâne însă întrebarea: poate medicina contemporană să încorporeze această formă de cunoaștere afectivă și reflexivă fără a-și compromite eficiența tehnică? Weston pare să creadă că da, dar nu fără o renegociere profundă a ceea ce înseamnă să ai grijă de un alt corp.

REFERINȚE:

- Csordas, T. J. (1990). *Embodiment as a Paradigm for Anthropology*. În *Ethos*, 18(1), 5–47.
- Farmer, P. (2003). *Pathologies of Power: Health, Human Rights, and the New War on the Poor*. University of California Press.
- Foucault, M. (1973 [1963]). *The Birth of the Clinic: An Archaeology of Medical Perception*. Vintage Books.
- Frank, A. W. (1995). *The Wounded Storyteller: Body, Illness, and Ethics*. University of Chicago Press.
- Lock, M., Scheper-Hughes, N. (1987). *The Mindful Body: A Prolegomenon to Future Work in Medical Anthropology*. În *Medical Anthropology Quarterly*, 1(1), 6–41.
- Martin, E. (1987). *The Woman in the Body: A Cultural Analysis of Reproduction*. Beacon Press.
- Scarry, E. (1985). *The Body in Pain: The Making and Unmaking of the World*. Oxford University Press.
- Wailoo, K. (2001). *Dying in the city of the blues: Sickle cell anemia and the politics of race and health*. Chapel Hill, NC: University of North Carolina Press.
- Weston, G. (2025). *Alive: An Alternative Anatomy*. London: Jonathan Cape.

Andreea-Cristine Palaga⁹

Tuvia Tenenbom, *Haredi. Anul meu printre ultraortodocși*, Traducere din limba engleză și Glosar contextual de termeni din limbile ivrit și ebraică de Costel Postolache, București, Editura Integral, 2024, 574 p., ISBN: 978-606-992-739-7.

Ierusalimul este deopotrivă locul în care conviețuiesc credințe diverse și înspre care călătoresc oameni din toate colțurile lumii, în căutarea esenței înseși a propriilor convingeri religioase. Pe străzile vechii cetăți se pot auzi aproape toate limbile pământului, iar la intrarea în lăcașurile de cult și în zonele cu o vădită importanță istorică și religioasă, diversitatea culturală, etnică sau lingvistică nu face decât să sporească interesul în deslușirea misterelor pe care acest oraș le ascunde.

Însă Ierusalimul e mai mult decât locurile sfinte ce constituie opriri obligatorii pentru turiștii însetați de spiritualitate. Orașul ascunde comunități închise, iar intrarea în acele zone nu e la îndemâna oricui. În cartierul Mea Shearim trăiesc evreii profund religioși (sau ultra-ortodocși) care își duc viața în conformitate cu legea evreiască scrisă și orală. Comunitatea evreiască haredi e o lume puțin cunoscută, în care accesul este interzis celor din afară. E extraordinar de rar – și cu atât mai fascinant – să putem pătrunde în inima comunității alături de un reprezentant al ei.

⁹ “Babeș-Bolyai” University, Faculty of Sociology and Social Work, Cluj-Napoca, ORCID: 0000-0002-5762-0695.